

Brüssel, 23. november 2022
(OR. en)

15144/22

COH 111
SOC 647

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Kuupäev: 22. november 2022

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 14481/22

Teema: Ühtekuuluvuspoliitika

– nõukogu järeldused (22. november 2022)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused ühtekuuluvuspoliitika kohta, mille nõukogu (üldasjad/ühtekuuluvuspoliitika) kiitis heaks 22. novembril 2022 oma 3910. istungil.

Nõukogu järeldused ühtekuuluvuspoliitika kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU:

- (1) TULETAB MEELDE oma 2022. aasta juuni järeldusi, milles käsitletakse teatist „Kaheksanda ühtekuuluvusaruande kohta: ühtekuuluvus Euroopas teel 2050. aasta poole“;
- (2) TULETAB MEELDE, et ühtekuuluvuspoliitika on peamine ELi regioonide sotsiaal-majanduslikule arengule keskendatud poliitika, mille eesmärk on vähendada regioonidevahelist ebavõrdsust, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 174; ning TULETAB MEELDE, et sotsiaalne, majanduslik ja territoriaalne ühtekuuluvus on Euroopa projekti keskne eesmärk, ning JUHIB TÄHELEPANU kriisidest ja muutuvast geopoliitilisest olukorrast tulenevatele regioonidevahelise ebavõrdsuse suurenemise riskidele;
- (3) RÕHUTAB, et on tähtis kaitsta liidu finantshuve ja kaaluda määrust, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks;

Ühtekuuluvuspoliitika lisaväärtus

- (4) RÕHUTAB, et ühtekuuluvuspoliitika on paindlik, tänapäevane ja pikaajaline, ning TUNNISTAB ühtekuuluvuspoliitika rolli ELi edasisele arengule kaasaaitamisel, sest see tugevdab majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, parandab ELi kodanike elukvaliteeti, toetab üleminekut kliimanetraalsele, ringlusel põhinevale, keskkonnasäästlikule ja digitaalsele majandusele, tagades samal ajal tasakaalustatud siseturu ja suurendades ELi ülemaailmset konkurentsivõimet;

- (5) TÕSTAB ESILE ühtekuuluvuspoliitika võimendavat mõju; TOONITAB, et 15 aastat pärast rakendamisperioodi lõppu peaks iga ühtekuuluvuspoliitikale kulutatud euro olema hinnanguliselt lisanud ELi SKP-le 2,7 eurot¹;
- (6) TULETAB MEELDE, et ühtekuuluvuspoliitika on olnud teenäitaja hindamistavade ja tulemustele orienteeritud programmitöö kasutamisel. Ühtekuuluvuspoliitika head tava võiks rohkem rakendada teistes ELi poliitikavaldkondades;
- (7) MÖÖNAB, et ühtekuuluvuspoliitika ei ole kriisivahend, kuigi see on aidanud leevendada hiljutiste kriiside mõju, ning ON SEISUKOHAL, et ühtekuuluvuspoliitika peaks olema võimeline kohanema uute arengutega, seadmata ohtu oma struktuurseid ja pikaajalisi eesmärke;
- (8) RÕHUTAB, et eelarve jagatud täitmine on peamine tegur, mis tagab ühtekuuluvuspoliitika tulemusliku rakendamise, ning selle positiivne mõju:
- aitab tagada piirkondliku tasandi nõuetekohase kaasamise ja partnerite osalemise vastavalt partnerluse põhimõttele, soodustades seeläbi vastutuse võtmist programmide ja arengusuundumuste eest ning suurendades Euroopa projekti osaks olemise tunnet;
 - aitab parandada avaliku halduse suutlikkust ja kvaliteeti, selle strateegilisel planeerimisel põhinevat investeringute suhtes võetud lähenemisviisi, tuginedes usaldusväärsetele sekkumispõhimõtetele, tulemustele orienteeritusele ja eelarve täitmisele;
 - soodustab alt üles suunatud programmitööd, võttes uusi ülemaailmseid suundumusi arvesse riikliku ja piirkondliku poliitika kujundamisel ja investeringute kavandamisel (nt keskendumine arukale spetsialiseerumisele ja digiüleminekule, arukatele linnadele, kohapõhisele lähenemisviisile, territoriaalse mõju hindamise kasutamisele);

¹ Kaheksas aruanne majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse kohta „Ühtekuuluvuspoliitika Euroopas teel 2050. aasta poole“, 9. peatükk. Ühtekuuluvuspoliitika mõju.

- (9) TOONITAB, et rahastamisvahendite arvu suurendamine tõstab ühtekuuluvuspoliitika sekkumistega kattumise riski, võib seada ohtu ühtekuuluvuspoliitika võime saavutada oma pikaajalised eesmärgid, suurendab koordineerimiskulusid ning tekitab liikmesriikidele, regioonidele ja toetusesaajatele halduskoormust;
- (10) ON ARVAMUSEL, et eri vahendid peaksid olema selgelt piiritletud ja muud vahendid peaksid ühtekuuluvuspoliitikat täiendama ja olema sellega koostoimelised, et vältida investeeringute kunstlikku killustamist ja dubleerimist;

Programmitöö periood 2014–2020

- (11) PEAB TERVITATAVAKS programmitöö perioodil 2014–2020 saavutatud tulemusi ja VÕTAB TEADMISEKS komisjoni kaheksandas ühtekuuluvusaruandes esitatud analüüsi;
- (12) RÕHUTAB vajadust keskenduda programmitöö perioodi 2014–2020 lõpetamisele ning PALUB komisjonil lõpetamise korra kindlaksmääramisel kaaluda kõiki võimalikke paindlikkusmeetmeid, võimaldades toiminguid teha tõhusalt ja tulemuslikult;
- (13) KUTSUB komisjoni, liikmesriike ja piirkondlikke ametivõime ÜLES koostöös kõigi asjaomaste sidusrühmadega ühtekuuluvuspoliitika tulemusi ja sellest saadavat kasu üldsuse hulgas laialdaselt levitama ja edendama;

Ühtekuuluvuspoliitika ja selle vajaduspõhine reageerimine hiljutistele kriisidele

- (14) MÄRGIB, et ühtekuuluvuspoliitikal oli oluline roll COVID-19 kriisi majanduslike tagajärgedega toimetulemisel, ning TULETAB MEELDE ühtekuuluvusmeetmeid pagulaste toetamiseks Euroopas (CARE), REACT-EU vahenditest tehtavate eelmaksete suurendamist ning paindlikku abi territooriumidele (FAST-CARE) käsitlevate komisjoni seadusandlike ettepanekute kiiret vastuvõtmist;

- (15) KUTSUB komisjoni ÜLES jälgima tähelepanelikult Venemaa Ukraina-vastase provotseerimata sõjalise agressiooni majanduslikku ja sotsiaalset mõju, sealhulgas olukorda energiaturgudel ja inflatsiooni, ning uurima vajaduse korral edasisi meetmeid, mille abil tagada ühtekuuluvuspoliitika programmide tulemuslik elluviimine;

Programmitöö periood 2021–2027

- (16) PEAB TERVITATAVAKS, et aastateks 2021–2027 kehtestatud õigusraamistik sisaldab lihtsamaid ja paindlikumaid rakendussätteid; PALUB komisjonil hinnata nende sätete mõju ja uurida edasise lihtsustamise võimalusi, eelkõige mis puudutab kõigi sidusrühmade halduskoormust võrreldes tegeliku lisaväärtusega;
- (17) TÕSTAB ESILE programmitöö perioodi 2021–2027 järgmisi elemente:
- ühtekuuluvuspoliitika ja Euroopa poolaasta vahelise seose tugevdamine programmitöö perioodil 2021–2027; MÄRGIB siiski, et tuleb tagada tasakaal kohapõhise lähenemisviisi ja Euroopa prioriteetide vahel;
 - liikumine tõhusama auditisüsteemi poole, tuginedes pikaajalise usalduse loomisele;
 - eeltingimuste süsteem; ON VEENDUNUD, et eeltingimuste täitmise hindamine on ülioluline ühtekuuluvuspoliitika usaldusväärseks rakendamiseks, tekitamata liikmesriikidele põhjendamatut halduskoormust;
 - lahendused, mis aitavad tagada ühtekuuluvuse rahastamise kooskõla keskkonna-, sotsiaalsete ja kliimaeesmärkidega;
 - lihtsamad sekkumispõhimõtted ja näitajate süsteemid ning lihtsustatud tulemusraamistik; samuti programmide ja partnerluslepingute vahehindamine 2025. aastal, mis võimaldab käsitleda uusi ilmnunud probleeme;
 - võimalus paigutada eelarve jagatud täitmise korras rakendatavate programmide puhul teatavaid rahalisi vahendeid ümber fondide ja piirkondade kategooriate vahel;
 - laiemad võimalused kombineerida erinevaid toetuse vorme, nagu rahastamisvahendid ja toetused (grantid);

- (18) PEAB TERVITATAVAKS, et komisjon andis suuniseid olulise kahju ärahoidmise põhimõtte ja kliimakindluse tagamise kohta, ning PALUB komisjonil jagada liikmesriikidega parima tava näiteid;
- (19) KUTSUB liikmesriike ja komisjoni ÜLES tagama, et perioodi 2021–2027 programmide rakendamine algaks ilma viivitusteta, ning võtma vajalikke meetmeid rakendamise kiirendamiseks;
- (20) PALUB komisjonil ja liikmesriikidel aidata kaasa lihtsustamisele, muu hulgas uurides täiendavalt potentsiaali, mida pakuvad uued võimalused, nagu kuludega sidumata rahastamine ja lihtsustatud kuluvõimalused üldisemalt, ning PALUB komisjonil jagada parima tava näiteid ja toetada sellega seoses liikmesriike;
- (21) RÕHUTAB pettuste ja korruptsiooni ennetamise ja nende vastu võitlemise olulisust; KUTSUB liikmesriike ja komisjoni ÜLES tegema nendes küsimustes tihedat koostööd ning tõhustama kontrollisüsteeme;
- (22) KUTSUB liikmesriike ja komisjoni ÜLES tegema piisavalt varakult ettevalmistusi perioodi 2021–2027 tõhusaks vahehindamiseks;
- (23) KUTSUB komisjoni ÜLES
- pidevalt põhjendama ühtekuuluvuspoliitika mõju makromajandusliku ja ülekanduva mõju analüüsimisega kõikide piirkondade puhul, kasutades fakte ja arvandmeid;
 - määrama kindlaks ühtekuuluvuspoliitika investeringute mõju avalikule hüvele ja tehtud investeringute kestlikkusele;
 - analüüsima ühtekuuluvuspoliitika mitmekülgseid tulemusi, sealhulgas majanduse, innovatsiooni, digiülemineku, kliima ja keskkonna ning sotsiaalküsimuste valdkonnas;

Ühtekuuluvuspoliitika territoriaalne mõõde

- (24) LEIAB, et kohapõhine lähenemisviis, mille puhul võetakse arvesse piirkondade territoriaalset eripära, on ühtekuuluvuspoliitika oluline element;
- (25) MÄRGIB, et ELi vahendite, kaasa arvatud ootamatutele ülemaailmsetele probleemidele reageerimiseks kasutatavate vahendite ülesehituse ja rakendamise puhul tuleks arvesse võtta territoriaalset mõõdet;
- (26) TOONITAB, et erilist tähelepanu tuleb pöörata eelkõige selliste vähim arenenud piirkondade eripärale ja toetamisele, kus valitsevad erinevad struktuursed või püsivad tasakaalustamatused, olenemata nende põhjusest;
- (27) RÕHUTAB, et ühtekuuluvuspoliitika aitab olulisel määral saavutada maa- ja linnapiirkondade arengu eesmäärke, edendades samal ajal territooriumide suhtes võetud integreeritud lähenemisviisi;
- (28) TOONITAB piiriülese, riikidevahelise ja piirkondadevahelise koostöö tähtsust ja selle pakutavaid võimalusi liikmesriikide ja nende piirkondade ning naabruses asuvate riikide ja ühinemiseelse abi instrumenti kasutavate riikide jaoks ning RÕHUTAB, et vastastikune koostöö soodustab piirkondade arengut ja ELi integratsiooni;
- (29) PEAB TERVITATAVAKS võimalusi, mida pakub koostöö ja koostöömeetmete lõimimine tööhõivesse ja majanduskasvu investeerimise eesmärgi programmidesse, ning ühtekuuluvuspoliitika panust makro-piirkondlike ja mere vesikonna strateegiate lõimimisse;

- (30) TUNNUSTAB mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames loodud Õiglase Ülemineku Fondi, mis võimaldab piirkondadel ja inimestel tegeleda liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks ning 2050. aastaks liidu kliimaneutraalsuse saavutamiseks toimuva ülemineku sotsiaalse, tööhõivealase, majandusliku ja keskkonnamõjuga;
- (31) KUTSUB liikmesriike ÜLES kiirendama Õiglase Ülemineku Fondist kaasrahastatavate programmide ja vastavate õiglase ülemineku territoriaalsete kavade väljatöötamist ning kutsub komisjoni üles need kiiresti heaks kiitma;
- (32) PALUB komisjonil võtta arvesse Euroopa Liidu taasterahastu eraldiste eripära ja kõnealuste vahendite rakendamise tähtaegu ning KUTSUB komisjoni ÜLES toetama liikmesriike Õiglase Ülemineku Fondi õigeaegsel rakendamisel, eelkõige seoses suurte ümberkujundamisprojektidega;

Ühtekuuluvuspoliitika pärast 2027. aastat

- (33) TOONITAB ühtekuuluvuse kui ELi põhimõtte, poliitika, eesmärgi ja nurgakivi tähtsust ning RÕHUTAB vajadust jätkuvalt tugevdada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, mille aluseks on tugev mitmetasandiline valitsemine ning partnerlus piirkonna sidusrühmade ja kodanikega ELi eri poliitikavaldkondades;
- (34) RÕHUTAB, et ühtekuuluvuspoliitika on poliitika kõigi regioonide jaoks;
- (35) KUTSUB komisjoni ÜLES esitama oma seadusandlikud ettepanekud 2027. aasta järgseks perioodiks nii kiiresti kui võimalik pärast järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ettepaneku esitamist;
- (36) TULETAB MEELDE, et käesolevad järeldused ei piira 2027. aasta järgset perioodi käsitleva mitmeaastase finantsraamistiku ja ELi ühtekuuluvuspoliitika õigusraamistiku üle peetavaid läbirääkimisi;

(37) KUTSUB komisjoni ÜLES:

- hindama perioodi 2021–2027 õigusaktide kõiki aspekte, uurima täiendavalt tulemuspõhise lähenemisviisi pakutavaid võimalusi ning kasutama seda maksimaalselt ära järgmise õigusraamistiku ettevalmistamisel;
- jätkama end õigustanud näidete ja parimate tavade alusel ühtekuuluvuspoliitika programmide vastuvõtmise ja rakendamise normide lihtsustamist, eesmärgiga vähendada kõigi sidusrühmade halduskoormust;
- ühtlustama sarnaseid eesmäärke taotleivate ELi eri programmide rakendussätteid, et vältida kõigi sidusrühmade tarbetut halduskoormust;
- tagama normide ja õiguskindluse järjepidevuse ilma halduskoormust suurendamata;
- soodustama parima tava laiemat kasutamist tõendatud heade tulemuste ja väikese veamäära puhul;

(38) PALUB komisjonil uurida ühtekuuluvuspoliitika õigusraamistikku, keskendudes samal ajal ELi ja selle piirkondade kestliku arengu eesmärkidele, pidades silmas, et käsitleda tuleks kõigi piirkondade eripära ning täiendavalt tuleks uurida ka arengulõksu sattunud piirkondade ja ELi välispiiril paiknevate piirkondade olukorda, et reageerida asjakohaselt nende konkreetsetele vajadustele, ning pakkuda tuleks konkreetseid meetmeid äärepoolseimate piirkondade arengu toetamiseks;

(39) TOONITAB, et demograafilised väljakutsed, nagu negatiivne demograafiline suundumus, elanikkonna vananemine, rahvastikukadu ja ajude äravool, võivad märkimisväärselt süvendada olemasolevat territoriaalset ebavõrdsust piirkondade vahel, takistades ühtekuuluvust, majanduskasvu ja tööhõivet; PALUB komisjonil uurida, kuidas nende väljakutsetega sobivalt toime tulla;

(40) TULETAB MEELDE, et mõne äärepoolseima piirkonna ja saareriigist liikmesriigi puhul võivad demograafilisteks väljakutseteks olla noorte osakaalu suurenemine elanikkonna hulgas ja äärmused rahvastikutiheduses;

- (41) PALUB komisjoni järgmise seadusandliku paketi ettevalmistamise protsessis jätkata tihedat koostööd ja teabevahetust liikmesriikidega poliitika kujundamise ja rakendamise peamiste elementide osas;
- (42) PALUB komisjonil, liikmesriikidel ja piirkondlikel ametivõimudel meeles pidada, et investeerimisinstrumentide väljatöötamisel ei kahjustataks ühtekuuluvust, nt tagades, et ELi ja riiklikud poliitikameetmed ja -vahendid soodustavad lähenemist ja vähendavad ebaühtlust piirkondades ja nende vahel; [...]
- (43) KUTSUB komisjoni ÜLES hindama olemasolevaid ELi poliitikavahendeid enne uute vahendite kasutuselevõttu, et vältida kattumist olemasolevate vahenditega, eelkõige ühtekuuluvuspoliitikaga. See hindamine peaks hõlmama ELi poliitikaraamistiku kõige tõhusama rakendamismeetodi ja erinevate vahendite hindamise tulemuste kindlakstegemist;
- (44) ON JÄTKUVALT PÜHENDUNUD üldasjade nõukogus osalevate asjaomaste ministrite korrapärasele poliitilisele mõttevahetusele, et arutada ühtekuuluvuspoliitikat, selle rakendamist ja võimalikke kitsaskohti.
-